

чизняного села. Саме цьому, на наше переконання, слід присвятити подальші наукові розвідки в даній галузі економічних досліджень.

Література:

1. Збарський В.К. Сталий розвиток сільських територій: проблеми і перспективи / В.К. Збарський // Економіка АПК – 2010. – №11 – С. 129-136.
2. Красняков Є. Сільська освіта потребує підтримки держави. / Є. Красняков // – [Електронний ресурс] – Режим доступу : – kno.rada.gov.ua.
3. Курець В.С. Децентралізація фінансового управління загальноосвітніми школами України - нагальна проблема часу / В.С. Курець // Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції [“Якість економічного розвитку : глобальні та локальні аспекти”], (Дніпропетровськ, 27-28 серпня 2009 р.) / Збірник наукових праць. – Дніпропетровськ : ПДАБА, 2009. – С. 62-64.
4. Науменко А.М. Напрями підвищення дохідності місцевих бюджетів / А.М. Науменко // Держава та регіони.– 2009. – № 5. – С. 127-133.
5. Тулуш Л.Д. Напрями вдосконалення механізмів справляння земельних податкових платежів в аграрній сфері / Л.Д. Тулуш, П.М. Боровик, І.В. Мережко // Наука й економіка : Науково-теоретичний журнал Хмельницького економічного університету – 2012. – Вип. 1 (25). – С. 154-159.
6. Черевко Г.В. Державне регулювання розвитку українського села / Г.В. Черевко // Соціально-економічні проблеми розвитку українського села і сільських територій : матеріали сьомих річних зборів Всеукраїнського конгресу вчених економістів-аграрників. – К., 2005. – С. 531-537.
7. Юрчишин В.В. Село і селяни України в системі історично і суспільно зумовлених вітчизняних національних цінностей. / В.В. Юрчишин // Економіка АПК – 2011. – № 2 – С. 87-99.
8. Berg I. Education and jobs: the great training robbery / I. Berg. – N.Y. :Percheron Press / Eliot Werner Publications, 2003. – 266 p.

УДК 330.1317: 519.81: 65.016

ХЕДЖУВАННЯ ЦІНОВИХ РИЗИКІВ У СФЕРІ ЗЕРНОВИРОБНИЦТВА

Обрєвко Т. О., асистент

Полтавська державна аграрна академія

У статті проаналізовано динаміку ринку страхування ризиків в аграрному виробництві України, та основні тенденції, що склалися у цій сфері.

The article analyzes dynamics of the insurance market risks in agricultural production Ukraine, and the major trends that emerged in this area.

Постановка проблеми. Останнім часом цінові ризики українських підприємств АПК значно вирости і стає надзвичайно актуальним питання про ефективне управління ними. У реформуванні аграрного сектора економіки України важливе значення має розвиток страхування сільськогосподарських ризиків. В умовах стрімкого зростання економічної ролі ринкових відносин, питання забезпечення фінансової стабільності суб'єкта господарської діяльності є дуже важливими. Інтерес до страхування викликаний перш за все тим, що в умовах обмеженості оборотних коштів у підприємств і підприємців ведеться пошук шляхів розширення можливостей для вирішення фінансових проблем.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема страхування сільськогосподарських ризиків у сфері зерновиробництва є не новою, але складною і багатоаспектною. Необхідність її розв'язання привертала увагу багатьох зарубіжних і вітчизняних вчених, зокрема М. Лугового, А. Шатохіна, О. Прокопчука, С. Наконечного, Н. Осадця, І. Балабанова, В. Кропивка, Д. Баббела, О. Кравчука та інших. Проте при досить широкому спектрі наукових і практичних розробок вчених-економістів, при усій значущості цих робіт, залишається багато дискусійних питань, що потребують подальших глибоких комплексних досліджень з урахуванням розвитку ринкових стосунків та регіональних особливостей відтворювальних процесів.

Постановка завдання. Метою дослідження є аналіз умов хеджування як однієї з форм страхування в аграрній сфері та наукового обґрунтування ролі страхового захисту господарств аграрного сектора в економічній стабілізації їхнього розвитку, визначенні раціональних та прийнятих для агроваровиробника підходів страхування зернових культур, які використовують вітчизняні страхові компанії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Головною метою страхування в аграрному секторі економіки є стабілізація виробництва шляхом відшкодування втрат внаслідок несприятливих подій, настання яких не можна передбачити у часі та просторі. Страхування є оптимальним способом подолання сільськогосподарських ризиків від несприятливих природно-кліматичних умов, яке забезпечує безперервність, збалансованість і стабільність розвитку аграрного ринку та одним із ефективних методів повернення збитків в аграрному секторі, оскільки страхові компанії заздалегідь формують необхідні резерви для майбутніх виплат, не вдаючись до зовнішніх і внутрішніх позик [1]. Об'єктивна економічна необхідність використання страхування в сільському господарстві пояснюється недостатніми можливостями держави і ринку забезпечити широку маневреність фінансовими ресурсами господарюючих суб'єктів.

З перших днів проведення аграрної реформи держава постійно звертала увагу на необхідність розвитку страхування сільськогосподарських ризиків. Так, за ці роки була прийнята низка нормативно-правових актів щодо розвитку страхування сільськогосподарських ризиків.

Стабілізація і подальший розвиток економіки, зміна форм власності та економічного механізму управління зумовлюють переорієнтацію суб'єктів господарської діяльності на захист від ризиків втрати або пошкодження майна, шляхом впровадження перевірених світовою практикою форм і видів страхування.

Нині в НАСК "Оранта" діють два варіанти добровільного сільськогосподарського страхування. Перший охоплює страхування врожаю сільськогосподарських культур, інших матеріальних цінностей, другий стосується особливостей страхування сільськогосподарських культур. На відміну від першого варіанта, де об'єктом страхування є вартість втраченого врожаю певної культури, яка визначається порівнянням її врожайності за поточний рік із середньою за попередні 5 років, у другому – страховий захист розрахований на

відшкодування витрат на посів та вирощування сільськогосподарських культур у разі їх загибелі або пошкодження.

Для зменшення плати за страхування доцільно страхувати не вартість майбутнього врожаю, а лише затрати на посів і вирощування. Тоді страхова сума буде меншою і, відповідно, зменшуватиметься сума платежу. Взагалі, для страхування затрат страховики застосовують нижчі тарифи, ніж тарифи за страхування врожаю.

Забезпечення страховим захистом сільськогосподарського виробництва залишається невирішеним. У зв'язку із цим впливають декілька проблем. По-перше, немає розробленої концепції розвитку страхування сільськогосподарських ризиків в Україні та дієвої і ефективної програми державної фінансової підтримки страхування агроризиків. Крім того, слід мати на увазі, що завжди існуватимуть ризики, які не підлягатимуть традиційному страхуванню, а тому існуватиме потреба державної участі в захисті сільськогосподарських виробників від цих ризиків [3]. Отже, завдання полягає в тому, щоб виробити найсприятливіший спосіб накопичення коштів у спеціальному резервному фонді, а також найефективніші та найпрозоріші процедури здійснення відшкодування. А також варто розглянути варіанти заохочення виробників зерна до участі у фондах взаємного страхування для того, щоб державна допомога надавалась їм у випадку повного використання коштів цих фондів. Страхування від окремих ризиків дозволить встановлювати прийнятні для аграріїв страхові тарифи й досягти при цьому стабільності страхової системи без залучення державної допомоги.

Обов'язковою умовою успіху є отримання достовірної інформації від обох сторін страхового процесу: від страховика про ті ризики, які реально загрожують сільськогосподарському виробництву, а від страхувальника про умови страхування та виплати відшкодування. Досвід розвинутих країн світу та України свідчить, що абсолютно ефективного страхового продукту щодо страхування сільськогосподарських культур не буває, з поширенням кола ризиків дорожчає страхування. Тому в умовах ризикованого землеробства, повинен існувати перелік сільськогосподарських культур та страхових продуктів, що підлягають страхуванню і можуть одночасно влаштовувати страховиків, страхувальників, перестраховиків, банки та державу.

Використання страхування для мінімізації цінових, фінансових і ринкових ризиків є складним і неефективним, тому аграрникам пропонується розглядати страхування тільки як інструмент для управління погодними ризиками і ризиками пошкодження або знищення майна.

Страхові компанії мають у своїй маркетинговій лінійці різні страхові продукти, однак, в основному, концентруються на страхуванні стратегічних зернових культур (пшениця, ячмінь, кукурудза).

Основні категорії страхових продуктів страхування витрат, врожаю, доходу. Виробники можуть застрахувати витрати на виробництво або врожай більшості зернових культур. Страхування доходу від виробництва сільськогосподарських культур в Україні практично не розвинене через відсутність ефективної ринкової та маркетингової інфраструктури в агросекторі.

Рекомендується використовувати страхування витрат підприємствам, які не мають достатнього досвіду роботи зі страховими компаніями, а також для страхування ризиків перезимівлі озимих культур, у разі загибелі яких виробник має можливість пересіяти постраждалі культури, і таким чином, частково компенсувати витрати на посів [4].

У випадках катастрофічної загибелі озимих культур, сільськогосподарські підприємства можуть одержати додатковий прибуток за рахунок ситуативного (спекулятивного) підвищення цін на продукцію при недостатній пропозиції продукції на внутрішньому ринку після збирання урожаю. Як страхування витрат можна також рекомендувати виробникам диверсифікувати прибутковість свого підприємства за допомогою кількох нових культур, які користуються стабільним попитом на ринку.

У 2010-2011 рр. агрострахування здійснювали 15 страхових компаній: «Оранта», «Уніка», «Провідна», «ІНГО-Україна», УАСК, РЗУ, HDI, «Брокбізнес», УПСК, «АСКА», «АСКО-Донбас Північний», «Українська Екологічна Страхова Компанія», «Оранта-Січ», «Універсальна» та страхова група «ТАС». На перші шість компаній припадає 87,7% зібраних премій і 86,03% здійснених виплат [5].

Обсяг ринку агрострахування в Україні в 2011 році зріс на 34,9%. Цьому не завадила відсутність державної підтримки українським страховим компаніям у агрострахуванні (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка ринку страхування ризиків в аграрному виробництві України в 2008-2011 рр.

Показники	Роки				2011 р. у % до 2008 р.
	2008	2009	2010	2011	
Страхові премії, млн. грн	155,4	42,0	84,0	106,3	68,4
Державні субсидії, млн грн	72,8	0,0	0,0	0,0	-
Застраховані площі, тис. га	117,0	51,0	55,0	544,2	465,1
Кількість договорів страхування, шт.	1637	1980	1960	2208	134,9

Джерело: [5]

Ринок аграрного страхування України в 2011 році демонструє розвиток: якщо в 2008 році було укладено 1637 договорів страхування, то в 2011 р. 2208 договорів, що майже на третину більше базового.

В Україні застрахований урожай на 544,2 га, що перевищує рівень 2008 р. у 4,6 рази. Сума зібраних платежів склала 106,3 млн грн.

Висновки. За даними МФК 13 страхових компаній, найбільш активно страхують аграріїв. Хеджування та опціони є корисними інструментами в зниженні цінових ризиків, тому їх слід використовувати в маркетинговій програмі зерна.

Тенденція зростання страхових премій може продовжуватись лише за рахунок інфляції та бюджетних дотацій.

Отже, в ситуації, що склалась, потрібно знайти оптимальне рішення щодо подальшого стимулювання страхування зерновиробництва ефективними способами такими, як: розробка оптимальної стратегії розвитку страхування ризиків, створення умов для функціонування товариств взаємного страхування, розвиток індексного страхування, створення резервного фонду накопичення коштів для ризиків, які не підлягають страхуванню, а також прозорі процедури здійснення відшкодування за державними програмами.

Література:

1. Дем'яненко М.Я., Навроцький С.А., Полозенко Д.В. та ін. Страхування майна сільськогосподарських підприємств України: Метод. рекомендації. – К.: ДОШАЕ, 1996. – 41 с.
2. Островерха Р.Е. Реальність страхового захисту // Фінанси України. 2003. № 6. С. 132-138.
3. Мних М.В. Страхування як механізм надання підприємницької діяльності та соціального захисту населення. К.: Знання України, 2004. 428с.
4. Страхування врожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень: Методичні рекомендації -К.: ННЦ ІАЕ, 2005. – 183.
5. <http://www.tas-insurance.com.ua>.

331.101.3:331.2:334.716

КОМПЕНСАЦІЙНИЙ ПАКЕТ, ЯК ЗАСІБ СТИМУЛЮВАННЯ ПРАЦІВНИКІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Перетятко М.О., бухгалтер

Приватне підприємство «Полтава Авто Лайн»

У даній статті висвітлено поняття «компенсаційний пакет» та його роль в сучасному стимулюванні працівників.

This article examines the concept of "compensation package" and its role in modern promoting employees.

Постановка проблеми. Серед проблем сучасного підприємництва однією з найважливіших є мотивація працівників на досягнення стратегічних цілей підприємства. Втрата упродовж останніх років зв'язку між оплатою та продуктивністю праці негативно позначається як на економічних показниках діяльності підприємств і доходах працівників, так і на стані соціально-економічного розвитку країни в цілому. Завдання розроблення практичних заходів мотивації працівників актуалізуються також унаслідок нестачі висококваліфікованих кадрів для вітчизняних підприємств, які не застосовують належні мотиваційні механізми для їх залучення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженнями мотивації працівників останні роки займалися: В. К. Орлова, І. Б. Камінська, М. І. Зелена, А. Сосновий, Л. С. Бабиніна [1; 2; 3; 6]. Зокрема цими вченими розроблялися теоретичні та практичні аспекти такого поняття, як «компенсаційний пакет», яке є відносно новим для сучасної економічної науки, а тому потребує більш детального опрацювання.